

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps de concentració nazis

Sumari

- 1 El comboi republicà
- 2 L'impacte de l'arribada a Mauthausen. El testimoni d'Eliseu Villalba
- 2 Actuació contra la llibreria Kalki
- 3 Activitats: Vila-rodona, Castelló, Aiguafreda, Reus, El Masnou, Vacarises, Bellvís, Montbau, Cantavieja
- 3 Homenatge als immolats
- 3 Recordem a...
- 4 Lectures recomenades
- 4 Recerca
- 4 Triangle bleu
- 4 El Memorial Democràtic

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis

Sils, 1 baixos - 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94 - Fax 93 302 75 83
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

EL COMBOI REPUBLICÀ

L'any 2005 coincideix amb el 60è aniversari de l'alliberament dels camps nazis. Viatjarem a Ravensbrück i a Mauthausen per recordar i homenatjar les dones i homes que patiren a tots els camps en nom de la llibertat, però sobretot per renovar el jurament que feren els deportats supervivents.

Aleshores, en aquell llunyà 1945, en nom de tots els que estigueren presos a Mauthausen, pronunciaren unes paraules que no han deixat de ser actuals:

"La pau i la llibertat són la garantia de la felicitat dels pobles i de la construcció d'un món sobre noves bases de justícia social i nacional. És aquesta l'única ruta cap a una col.laboració pacífica de les nacions i dels pobles.

Un cop reconquerides la nostra llibertat i la dels nostres països, volem preservar en la nostra memòria la solidaritat internacional del camp.

Recollida aquesta ensenyança tan sàvia, volem marxar per un camí comú, el camí de la llibertat indivisible de tots els pobles, el camí de la mútua comprensió, el camí de la col.laboració en la gran obra de construcció d'un món nou, just i lliure."

El seus propòsits de pau, llibertat i justícia social, han de seguir sent els motors de la tasca de la nostra Amical, per a aquest any 2005 i per als que seguiran. D'altra manera malmetriem el seu record i l'arraconariem en el passat de la història.

PAU, LLIBERTAT I JUSTÍCIA PER AL 2005

COL·LABORACIONS

L'IMPACTE DE L'ARRIBADA A MAUTHAUSEN. EL TESTIMONI D'ELISEU VILLALBA

Fa uns mesos vàrem ressaltar la donació, per part de Mª Lluïsa Villalba, de la documentació inèdita del seu pare, un dels fundadors de l'Amical en els anys difícils de la clandestinitat. En un fragment de les seves memòries narra la seva tràgica entrada al camp:

“Llegué al campo de Mauthausen en un frío y precoz amanecer del mes de Diciembre. Confieso que el tenebroso aspecto de aquella for-

taleza consiguió que mi ánimo templado en la adversidad se desmoronara y al mismo tiempo subiera hasta mi seca garganta el amargo sabor de la angustia.

En vano luché por conseguir sobreponerme y reaccionar contra aquella deprimente sensación que me atenazaba. Quise engañarme a mi mismo, suponiéndome inmerso en una horrible pesadilla. Esto me procuraba un engañoso y efímero alivio. Inútil empeño, puesto que la visión de aquella mole imponente me impedía sustraerme a su influencia. Y que además me sugería los más calamitosos presagios.

Desgraciadamente aquellos terribles presagios debían cumplirse con usura. Los rutinarios preliminares que siguieron a nuestra

llegada eran tan elocuentes y tan convincentes que no dejaban cabida a mi insensata obstinación de que todo aquello era un mal sueño. Por cualquier rendija se colaba en mi cerebro la insoslayable realidad y aún así todo me resultaba irreal, incluso cuando el intérprete, un alemán que hablaba correctamente el español, al final de su alocución ilustrativa, nos dijo: ‘De aquí sólo existe un medio para salir... la chimenea’.

Tardé algún tiempo en comprender que la chimenea a que se refería era precisamente la de los hornos crematorios. Triste y brutal perspectiva. Aquella chimenea no dejó de echar humo hasta unas horas después de cuando fuimos liberados.

Al amanecer del siguiente día, nos esperaba un triste espectáculo. La mayor parte de españoles que nos habían precedido en anteriores expediciones, habían acudido al barracón donde nos habían alojado. Unos, afanosos por hallar entre los recién llegados algún conocido. Otros, arrastrados por la curiosidad, pero la mayoría de ellos se hallaban allí poseídos de una remota esperanza de poder alcanzar unas migajas de cualquier cosa comestible que hubiésemos podido sustraer a la rapiña de nuestros comunes verdugos.

En toda su cruel realidad pude entonces observar el aspecto deplorable de aquellos hombres embrutecidos por el hambre. Su mirada opaca, sin vida. Sus cuerpos, escuálidos, encogidos y llenos de cardenales que demostraban bien a las claras el régimen de terror que nos esperaba en aquel Campo de Mauthausen.

Creí, entonces, que jamás llegaría a percibir tan cerca de mi el frío aliento de la muerte. Pero me equivocaba.”

ACTUACIÓ CONTRA LA LLIBRERIA KALKI

Amical de Mauthausen y SOS Racisme ejercerán la acusación popular en el proceso judicial abierto contra la librería Kalki por los delitos de incitación al genocidio, al racismo y a la discriminación.

La librería Kalki de Barcelona fue intervenida por los Mossos de Esquadra en julio de 2003, después de una larga investigación que se inició con la localización de una página web en la que se ofrecía material de ideología nazi.

En los registros que se llevaron a cabo tanto en la librería Kalki, como en la editorial Ediciones Nueva República y en el domicilio del propietario de la editorial fueron requisadas banderas, posters, fanzines, cintas de video y CD's con proclamas nazis y más de 10.000 libros de ideología nacionalsocialista que negaban la existencia del holocausto o equiparaban a los judíos con las ratas. Este material no sólo se distribuía por todo el estado español sino que una parte importante del negocio recaía en el mercado internacional, principalmente en Sudamérica y Europa.

SOS Racisme y Amical de Mauthausen ejercerán la acusación popular en el proceso judicial; entendemos que nuestro papel en la sociedad también pasa por proteger a la sociedad de las personas o grupos que atentan claramente contra el ejercicio de los derechos fundamentales y las libertades públicas, ya que ponen en peligro la convivencia. Además, la actividad de esta librería puede incurrir en los delitos tipificados en los artículos 510.1 y 2 y el 607.2 de nuestro Código Penal. El poder llevar este caso ante los tribunales es un paso significativo a favor de la convivencia y la libertad.

Por último, hemos querido darle importancia a la fecha en la que nos constituimos como parte en este proceso judicial. Por ello hemos elegido el 9 de noviembre, en el que se conmemora el “Día Internacional contra el fascismo y el antisemitismo” como forma de recordar, es decir para hacer memoria, para que no se repita el 9 de noviembre de 1938.

En esta fecha, en Alemania los nazis iniciaron el ‘progrom’ contra los judíos,

se dio la orden para que se iniciara la violencia y los ataques. En 24 horas más de 30.000 judíos fueron arrestados y llevados a los campos de concentración, más de 200 sinagogas fueron destruidas por el fuego, más de 7.000 tiendas fueron atacadas y 91 judíos fueron asesinados. Esta noche se la conoce como “la noche de los cristales rotos” y como fecha simbólica del inicio del Holocausto en que el horror desatado contra la población judía se extendió a homosexuales, testigos de Jehová, personas con enfermedades mentales, comunistas, socialistas, gitanos y zingaros.

Recordar, hacer memoria nos sirve para reflexionar y no repetir, para construir una sociedad más democrática y en igualdad de derechos, dotada de una legislación que proteja a todos sus ciudadanos de lacras como la discriminación, el odio o la violencia contra grupos o asociaciones por motivos racistas.

Nazismo nunca más.

Amical de Mauthausen
SOS Racisme de Catalunya
Barcelona, 9 de noviembre de 2004.

ACTIVITATS

Vila-rodona

El 23 de juliol, el Centre d'Estudis del Gaià va presentar al Casal de Vila-rodona l'exposició Mauthausen. Crònica gràfica, producció del Museu d'Història de Catalunya i l'associació Amical Mauthausen. La mostra fotogràfica presenta ampliacions de negatius provinents dels camps de concentració nazis de Mauthausen i Gusen a Àustria. Aquestes fotografies havien estat fetes pels mateixos nazis i mostren el funcionament dels camps. Unes altres fotos corresponen a l'alliberament del camp de Mathausen i van ser fetes pel fotògraf català Francesc Boix que n'era presoner i que fou testimoni del judici de Nuremberg. Es va projectar el documental Nit i boira que mostra l'horror d'aquella barbàrie. L'acte va comptar amb la presència d'Enric Marco, president de l'Amical Mauthausen i antic deportat al camp de Flossenbürg. L'Enric Marco, de 83 anys, té una vitalitat sorprenent i una oratòria que voldrien molts catedràtics. I sobretot gasta una fe i una convicció de les que costa trobar. L'acte convocat a dos quarts d'onze de la nit, va cloure més enllà de la una, amb l'auditori despert i amatent tot el temps.

Josep Santesmames

Castelló

El dia 18 de novembre es va presentar el llibre de Paco Batiste El sol se extingí en Mauthausen a la llibreria Babel, amb la participació del propi autor i de l'historiador Blas Mínguez. L'acte, seguit d'una roda de premsa, va comptar amb una nombrosa assistència de públic.

El dia 2 de desembre a la Universitat de Castelló va tenir lloc una conferència-col·loqui sobre Mauthausen a càrrec de l'exdeportat Paco Batiste i l'historiador Blas Mínguez.

Aiguafreda

El 22 d'octubre del 2004 l'Associació Cultural Dones d'Aiguafreda va organitzar un acte sobre els camps nazis, a càrrec del president de l'Amical, Sr. Enric Marco.

Reus

L'Assemblea de Ciutadanes, Ciutadans i Entitats va impulsar l'exhibició de la mostra "Exili, Resistència i Deportació" a la Biblioteca Central Xavier Amorós, durant el mes d'octubre, que va estar acompanyada per una xerrada-col·loqui d'Enric Marco.

El Masnou

El dia 23 d'octubre a la Casa de Cultura s'inaugurà l'exposició "Resistents i Deportades. El camp de Ravensbrück", amb la presència de l'alcalde, la regidora de Cultura, professores i alumnes participants en el viatge a Ravensbrück i la Sra. Neus Català.

Vacarisses

En el casal d'aquesta població, el dia 23 d'octubre, va tenir lloc l'acte «L'oblit impossible: Els camps d'extermini nazis», consistent en la projecció del documental «Nit i Boira» i la xerrada del Sr. Enric Marco.

Bellvís

Amb el títol «Catalans del Pla d'Urgell als camps d'extermini nazis», el 27 de novembre tingué lloc la inauguració de les exposicions «Resistents i Deportades. El camp de Ravensbrück» i «Mauthausen: l'univers de l'horror», així com una conferència d'Enric Marco i Neus Català, com a acte de record als 9 ciutadans de la comarca morts a Mauthausen. L'acte fou

organitzat per l'Amical de Mauthausen, i l'Ajuntament de Bellvís, amb la col·laboració de la Diputació de Lleida.

Montbau

Durant la tardor s'han organitzat un seguit de conferències sobre la deportació als centres d'ensenyament i entitats culturals de la vil·la.

Cantavieja

El dissabte 2 d'octubre a Cantavieja (Terol), el nostre soci i col·laborador Joan M. Calvo Gascón va presentar la seva pàgina web sobre els aragonesos víctimes de l'holocaust, en el marc d'unes jornades culturals i va recordar la trajectòria dels 17 deportats nascuts en diferents localitats de la comarca del Maestrat de Terol.

Homenatge als immolats

L'Amical ha participat, tal com és habitual cada any, en l'homenatge als immolats per la llibertat que va tenir lloc el 17 d'octubre, al Fossar de la Pedrera de Montjuïc.

Recordem a:

Matilde Fernández Marín, morta el novembre del 2004 als 96 anys en Hellín. Vídua del deportat Joaquín López Mansilla, que va fugir a França l'abril de 1939 gràcies a un passaport fals proporcionat per una anglesa que havia arribat a Albacete amb les Brigades Internacionals. Després d'estar integrat a la 115 CTE del'exèrcit francès, ingressà a Mauthausen el 27

(Necrològica enviada per la família.)

de gener de 1941, procedent del Stalag XI-B, amb el nº 11324. Transferit a Gusen el 29 de març de 1941, hi va morir el 16 d'abril de 1943.

No va haver un sol dia des d'abril de 1939 fins el seu recent traspàs, que no deixés de recordar al seu marit. Gràcies a ella, la seva família ha tingut sempre present la figura del seu espòs. Un profund respecte al seu exemple.

Pablo Escribano ens ha deixat. Al tancament d'aquest número hem rebut la trista notícia de la defunció del nostre apreciat company. Degut a la premura de la present edició, tractarem aquest succés al proper número. No obstant, no volem deixar d'expressar la nostra pena per aquesta pèrdua tan sentida.

LECTURES RECOMENADES

Ilse AICHINGER, *La esperanza más grande*, Editorial Minúscula, Barcelona 2004, 284 pàgs. L'obra apareguda el 1948 a Àustria narra, en una trama novel·lada, les vicissituds que envolten la vida d'una nena durant els anys de guerra, amb el dramàtic punt de referència de la seva pròpia història, des del punt de vista infantil. Aichinger va malviure amb la seva mare a Viena en els anys del nazisme, mentre bona part de la seva família era deportada i exterminada als camps de l'est. Pertanyent a una família jueva, l'autora, poetessa i assagista, ha estat guardonada amb importants premis literaris al seu país.

Tadeusz BOROWSKI, *Nuestro hogar es Auschwitz*, Alba Editorial, Barcelona 2004, 220 pàgs. Aquest llibre recull 8 relats, escrits entre els anys 1946 i 1948, sobre l'experiència de l'autor als camps d'extermini i 4 dedicats a la vida dels exdeportats en acabar la guerra. L'estil de Borowski, un jove escriptor polonès deportat a Auschwitz i després a Dachau, és d'un realisme esfereïdor en el tractament d'episodis de la vida quotidiana del camp, en un món on els sentiments humans no hi tenen cabuda. El seu suïcidi, l'any 1951, ha quedat lligat a la impossibilitat de viure amb el record del que va succeir a Auschwitz, com altres supervivents, Celan o Levi.

Béla ZSOLT, *Nueve maletas*, Santillana Ediciones, Madrid 2004, 433 pàgs. Important escriptor del període d'entreguerres a Hongria, l'any 1947 va narrar la seva experiència a un periòdic hongarès en forma de capítols, però fins l'any 1980 no va aparèixer com a llibre. Zsolt configura un esfereïdor relat que comença a París, el setembre de 1939, segueix amb el retorn al seu país, on va ser obligat a realitzar treballs forçats al front oriental fins acabar a la presó i al gueto de Nagyvárád. Al contrari que la seva família, va poder lliurar-se de la deportació i des del propi gueto entrellaça les reflexions sobre aquell període obscur de la història hongaresa.

Recerca

El passat mes de setembre rebérem una carta d'Anat KLIN amb l'esperança de trobar algun supervivent o familiar que hagués conegut o tingut informació del seu pare, mort el 12 de gener del 2003 a Israel.

Genek KLIN, nascut el 27.8.1928 a Piotrkov-Tribolenski (Polònia), va ser transferit d'Auschwitz a Mauthausen el desembre de 1944, on hi romangué fins el dia de l'alliberament, el 5 de maig de 1945. Duia tatuat el número B539. A Mauthausen va treballar a la cuina amb republicans espanyols que el van cuidar i salvar. El 1946 va ser conduït a Israel des de Selvino (al costat de Milà) per soldats de la brigada jueva de Gran Bretanya.

Contacte: Dr. Anat KLIN. p.o.b. 7430. Ahuza, Haifa 31074. Israel. Tel: 04-344478. E-mail: klinanat@research.haifa.ac.il

TRIANGLE BLEU

El dia 18 de novembre, a la seu del Musée d'Histoire Contemporaine (BDIC), amb l'apadrinament de dos ministeris, es va dur a terme la cerimònia d'inauguració dels fons dels arxius sobre la resistència dels republicans espanyols i llur deportació, sota el patrocini de Geneviève Dreyfus-Armand, directora de la BDIC i del Museu d'Història Contemporània, Gregorio Jiménez Roldán, president de la federació d'associacions i centres d'espanyols emigrats a França, i de Llibert Tarragó, impulsor de l'associació Triangle Bleu. L'acte aplegà més de 300 persones, amb una important presència de la comunitat científica i universitària, d'espanyols i fills d'espanyols, amb Lise London i Neus Català, com a representants de la deportació republicana, Caroline Ulmann i Pierre Daix en nom de l'Amical de París, i l'associació Génériques.

EL MEMORIAL DEMOCRÀTIC

El dia 6 de novembre es va presentar el projecte del Memorial Democràtic. Com associació col·laboradora hem adreçat la carta següent al Sr. Joan Saura, Conseller de Relacions Institucionals i Participació:

Benvolgut Conseller,

En nom de la Junta i els socis de l'Amical de Mauthausen ens plau comunicar-li, a vostè i als seus col·laboradors, la nostra satisfacció per la iniciativa de creació del Memorial Democràtic, institució en la que estem representats i amb la qual hem iniciat una tasca de col·laboració, responsable i profitosa.

El coneixement de la nostra història, com va quedar reflectit en l'acte de

presentació del passat dia 6, ha de ser un dret civil que signifiqui, a més del reconeixement de la lluita de tants homes i dones per la llibertat i la justícia, endegar mecanismes per fer possible una actitud conscient i responsable davant la Història, que vetlli per a la preservació dels Drets Humans, vulnerats en el passat i encara en el present.

Com a associació -legítimament dipositària de la memòria de la deportació dels republicans antifeixistes-, treballem, amb les nostres actuacions contra tota mostra de racisme, intolerància i vulneració dels drets humans, per renovar el jurament que pronunciaren els supervivents dels camps nazis en els dies posteriors al seu alliberament i que

acabava amb la frase "Mai més", amb el convenciment que el seu patiment no podia caure en un racó oblidat del passat.

Ara, quan la major part de les víctimes del nazisme i del franquisme han completat el seu cicle de lluita, ens pertoca endegar nous mecanismes per actualitzar i renovar el seu compromís. I és en aquest sentit que reafirmem la nostra voluntat de col·laboració amb el Memorial Democràtic, des d'una associació com la nostra, que en la foscor de la Dictadura i en plena clandestinitat, l'any 1962, va decidir erigir-se com un dels puntals del combat contra el feixisme.

Cordialment